

فهرست مطالب

۱۱.....	دیباچه به قلم جناب آقای دکتر یحیی جلیلود
۱۴.....	دیباچه به قلم جناب آقای دکتر بهرام بهرامی
۱۷.....	مقدمه مؤلف

فصل اول: کلیات ۲۱

۲۱.....	مقدمه
۲۱.....	۱- بیان مسأله
۲۲.....	۲- ضرورت پژوهش
۲۳.....	۳- پیشینه تحقیق
۲۴.....	۴- اهداف تحقیق
۲۵.....	۵- پرسش‌های مبتنی براهداف راهبردی
۲۷.....	۶- فرضیه‌های تحقیق
۲۸.....	۷- روش تحقیق
۲۹.....	۸- ساختار و ساماندهی تحقیق
۲۹.....	۹- تعریف واژه‌ها و اصطلاحات

فصل دوم: شناخت جایگاه و قلمرو حقوق معنوی (بررسی مفهوم و مصادیق

۳۵.....	سرمایه‌های معنوی، اقسام خسارت معنوی و معیار تشخیص آن)
۳۵.....	مقدمه:
۳۶.....	مبحث اول: مفهوم و جایگاه سرمایه‌ها و حقوق معنوی
۳۶.....	۱۰- جایگاه حفظ حقوق معنوی در قانون اساسی و حقوق موضوعه
۳۷.....	۱۱- جایگاه سرمایه‌های معنوی در اعلامیه‌ی جهانی حقوق بشر
۳۷.....	۱۲- مفهوم و ماهیت حریم خصوصی و شاخص‌های آن
۳۸.....	۱۳- مصادیق حق خلوت و حریم خصوصی
۴۰.....	۱۴- حق خلوت در حقوق اسلام
۴۱.....	۱۵- ماهیت و قلمرو حریم خصوصی و اقسام آن
۴۴.....	مبحث دوم: اقسام خسارت و معیار تشخیص و تقسیم آن
۴۴.....	۱۶- اقسام خسارت از لحاظ ماهیت

- ۱۶-۱. خسارت مالی ۴۶
- ۱۶-۲. خسارت معنوی ۴۷
- ۱۷- اقسام خسارت بر مبنای منشأ ورود آن ۴۸
- ۱۸- انواع خسارت معنوی ۴۹
- ۱۸-۱. ایراد خسارت معنوی بر اشخاص حقیقی ۵۰
- ۱۸-۲. ایراد خسارت معنوی بر اشخاص حقوقی ۵۳
- ۱۸-۳. خسارت مختلط ۵۶
- ۱۸-۴. خسارت جمعی ۵۷
- ۱۸-۵. عدم النفع ۵۷
- ۱۹- مصادیق خسارت معنوی و معیار تشخیص آن ۵۸
- ۱۹-۱. برخی مصادیق خسارت معنوی ۵۸
- ۲۰- معیار تشخیص خسارت معنوی ۶۳
- ۲۱- نتیجه گیری: (نقد معیارهای پنج گانه و بیان نظریه‌ی مطلوب) ۶۶

فصل سوم: مبانی و منابع مسؤولیت مدنی جبران خسارت ۶۹

- مقدمه ۶۹
- مبحث اول: مبنای مسؤولیت جبران خسارت معنوی در فقه اسلامی ۷۰
- ۲۲- بررسی قواعد فقهی مبتنی بر جبران زیان‌های معنوی ۷۰
- ۲۳- قاعده لاضرر ۷۰
- ۲۳-۱. معنا و مفهوم قاعده لاضرر ۷۰
- ۲۳-۲. دیدگاه فقهای امامیه ۷۱
- ۲۳-۳. دیدگاه فقهای عامه ۷۸
- ۲۳-۴. مدارک و مستندات قاعده لاضرر ۷۹
- ۲۳-۵. قلمرو قاعده لاضرر در تدارک زیان‌های معنوی ۸۲
- ۲۴- نتیجه گیری کلی از قاعده لاضرر ۸۴
- ۲۵- قاعده اتلاف ۸۵
- ۲۵-۱. اتلاف به مباشرت ۸۶
- ۲۵-۲. مستندات قاعده اتلاف ۸۶
- ۲۶- اتلاف به تسبیب ۸۹

۸۹.....	۲۶-۱. مستندات قاعده تسبیب
۹۰.....	۲۶-۲. اسناد و قلمرو قاعده اتلاف در تدارک زیان‌های معنوی
۹۳.....	۲۷-۲. قاعده نفی عسر و حرج
۹۳.....	۲۷-۱. معنا و مفهوم قاعده
۹۴.....	۲۷-۲. مدارک و مستندات قاعده
	۲۷-۳. دلالت و قلمرو قاعده نفی عسر و حرج در تدارک خسارت
۹۶.....	معنوی
۹۸.....	مبحث دوم: مبانی مسؤولیت جبران خسارت معنوی در حقوق کلاسیک
۹۸.....	۲۸- نظریه تقصیر
۱۰۳.....	۲۹- نظریه‌ی خطر
۱۰۶.....	۳۰- نظریه تضمین حق
۱۰۷.....	۳۱- نظریه‌ی مختلط
	۳۲- نظریه اصل تساوی اشخاص در برخورداری از حقوق و تکالیف
۱۰۸.....	عمومی
۱۰۹.....	۳۳- نظریه استناد عرفی
۱۱۰.....	مبحث سوم: منابع تحقق مسؤولیت مدنی جبران خسارت معنوی
۱۱۰.....	۳۴- منابع فقهی تحقق مسؤولیت مدنی جبران خسارت معنوی
۱۱۱.....	۳۴-۱. فقه شیعه
۱۱۲.....	۳۴-۲. فقه اهل سنت
۱۱۴.....	۳۵- منابع مسؤولیت مدنی جبران خسارت معنوی در حقوق موضوعه
۱۱۵.....	۳۵-۱. قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
۱۱۷.....	۳۵-۲. قوانین عادی ماهوی
۱۱۷.....	الف- قانون مجازات اسلامی
۱۲۰.....	ب- قانون مدنی
۱۲۱.....	ج- قانون مسؤولیت مدنی
۱۲۳.....	د- سایر قوانین و مقررات ماهوی
۱۲۴.....	۳۶- قوانین عادی شکلی
۱۲۴.....	۳۶-۱. قانون آیین دادرسی کیفری
۱۲۶.....	۳۶-۲. قانون آیین دادرسی مدنی

- ۳۷- قوانین ناظر بر اجرای عدالت قضائی ۱۲۶
- ۳۷-۱. قانون نظارت بر رفتار قضات ۱۲۶
- ۳۷-۲. قانون احترام به آزادی‌های مشروع و حفظ حقوق شهروندی ۱۲۶
- ۳۸- رویه قضایی و دکترین حقوق ۱۲۷
- فصل چهارم: اجرای مسؤولیت مدنی جبران خسارت معنوی ۱۲۹**
- مقدمه ۱۲۹
- مبحث اول: ارکان مسؤولیت مدنی جبران خسارت ۱۳۰
- ۳۹- فعل زیان بار ۱۳۰
- ۳۹-۱. ویژگی‌های فعل ضرری ۱۳۱
- ۳۹-۲. انواع و عناصر تقصیر ۱۳۲
- الف- تقصیر از نظر روانی و معنوی ۱۳۲
- ۱- تقصیر عمد ۱۳۳
- ۲- تقصیر غیر عمدی (مسامحه و سهل انگاری) ۱۳۳
- ب- تقصیر از نظر مثبت و منفی بودن فعل زیان بار ۱۳۴
- ج- تقصیر مبتنی بر تجاوز از اعمال حق و حرفه ۱۳۴
- ۴۰- وجود ضرر معنوی ۱۳۵
- ۴۰-۱. مفهوم و ماهیت ضرر ۱۳۵
- ۴۰-۲. اوصاف و شرایط ضرر معنوی قابل جبران ۱۳۷
- الف- وجود خسارت قطعی و مسلم ۱۳۷
- ب- خسارت باید مستقیم باشد ۱۳۹
- ج- ضرر نباید جبران شده باشد ۱۳۹
- د- مشروعیت مطالبه خسارت معنوی ۱۴۰
- ه- زیان باید قابل پیش بینی باشد ۱۴۱
- ۴۱- رابطه سببیت بین فعل زیان ضرری و خسارت (علیت) ۱۴۱
- ۴۲- قواعد عمومی رابطه سببیت ۱۴۲
- ۴۳- تعدد اسباب و تبیین نظریه‌های مختلف ۱۴۲
- ۴۳-۱. نظریه برابری اسباب (تعادل شرایط) ۱۴۳
- ۴۳-۲. نظریه سبب نزدیک (مجاورت علت) ۱۴۴

- ۴۳-۳. نظریه سبب مقدم در تأثیر ۱۴۵
- ۴۳-۴. نظریه سبب متعارف ۱۴۶
- ۴۳-۵. نظریه آخرین امکان پرهیز از اضرار ۱۴۷
- ۴۳-۶. نظریه تشخیص میزان تأثیر هر یک از اسباب ۱۴۸
- ۴۳-۷. نظریه مطلوب و رویه ی قضایی ۱۴۹
- ۴۴- اجتماع سبب و مباشر ۱۵۰
- مبحث دوم : اسباب معافیت از جبران خسارت معنوی ۱۵۱
- ۴۵- علل و اسباب خارجی تحقق معافیت ۱۵۱
- ۴۵-۱. قوه ی قاهره (حوادث غیر مترقبه) ۱۵۱
- الف- اوصاف قوه قاهره ۱۵۲
- ب- آثار قوه ی قاهره (حوادث ناگهانی) ۱۵۲
- ۴۵-۲. تقصیر زیان دیده و قاعده اقدام ۱۵۲
- ۴۵-۳. فعل زیان بار شخص ثالث ۱۵۳
- ۴۶- دخالت عوامل مادی و معنوی توجیه کننده ی عمل زیان بار ۱۵۴
- ۴۶-۱. اعمال حاکمیت ۱۵۴
- ۴۶-۲. اعمال و رفتار زیان بار ناشی از اضطرار یا اشتباه ۱۵۶
- الف- اعمال و رفتار مبتنی بر اضطرار ۱۵۶
- ب- اعمال و رفتار مبتنی بر اشتباه ۱۵۷
- ۴۶-۳. مقررات دولتی محدودکننده ی حقوق شهروندی ۱۵۷
- مبحث سوم : آیین دادرسی مطالبه ی خسارت معنوی و شیوه‌های جبران آن ۱۵۸
- گفتارنخست: آئین دادرسی مطالبه ی ضرر و زیان معنوی ۱۵۸
- ۴۷- ارکان طرح دعوی مطالبه ی خسارت معنوی ۱۵۹
- ۴۷-۱. اصحاب پرونده ۱۵۹
- ۴۷-۲. موضوع خواسته ۱۶۰
- ۴۸- اشخاص جبران کننده ی خسارت ۱۶۱
- ۴۸-۱. مباشر یا مسبب ورود ضرر ۱۶۲
- ۴۸-۲. دولت ۱۶۳
- ۴۹- قائم مقامی در مطالبه خسارت معنوی ۱۶۴
- ۵۰- مطالبه خسارت معنوی اشخاص حقوقی ۱۶۵

- گفتار دوم: راه‌های جبران خسارت معنوی و شرایط اجرای احکام محکومیت ۱۶۶
- ۵۱- شیوه‌های جبران خسارت به حقوق معنوی ذاتی و اکتسابی ۱۶۶
- ۱-۵۱. جبران عینی و امحای زیان معنوی ۱۶۸
- ۲-۵۱. جبران خسارت از طریق اعاده ی حیثیت ۱۷۰
- ۳-۵۱. جبران خسارت معنوی از طریق ارزیابی مالی و تقویم به پول ۱۷۴
- ۴-۵۱. روش خسارت اسمی یا نمادین ۱۷۸
- ۵-۵۱. خسارت تنبیهی در تدارک زیان‌های معنوی ناشی از جرم ۱۷۹
- گفتار سوم: جبران خسارت معنوی و شیوه‌های تدارک آن در حقوق تطبیقی ۱۷۹
- ۵۲- شیوه‌های جبران خسارت معنوی در حقوق فرانسه ۱۸۰
- ۵۳- آیین تدارک خسارات معنوی در حقوق مصر ۱۸۲
- ۱-۵۳. جبران عینی زیان ۱۸۳
- ۲-۵۳. جبران خسارت از طریق غیر نقدی ۱۸۳
- ۳-۵۳. ارزیابی مالی و جبران نقدی خسارت ۱۸۳
- الف- تعیین میزان خسارت در سیستم قضائی مصر ۱۸۴
- ب- ضرر متغیر و دامنه تعهد جبران زیان ۱۸۵
- ۵۴- جبران خسارت معنوی در حقوق آلمان ۱۸۶
- ۵۵- خسارت معنوی در سیستم قضائی اسپانیا ۱۸۷
۵۶. خسارت معنوی در حقوق ایالات متحده ی آمریکا ۱۸۷
- ۵۷- تدارک خسارت معنوی در حقوق کشور برزیل ۱۸۸
- گفتار چهارم: شرایط اجرای احکام محکومیت جبران خسارت معنوی ۱۸۹
- ۵۸- شرایط اجرای احکام محکومیت ۱۸۹
- ۵۹- نحوه اجرای احکام محکومیت به جبران خسارت معنوی ۱۹۲
- نتیجه گیری و پیشنهادها ۱۹۵
- پیوست‌ها و ضمایم ۲۰۵
- الف- استفتائات ۲۰۵
- ب- تصویر نمونه آراء محاکم ۲۰۹
- فهرست منابع ۲۴۹